

Nazlı
İLİCAK

Doğalgaz boru hatlarından dolayı, ortaya çıkan haksız kazanç 135 milyon dolar. Formül değişikliğinin faturası 362 milyon dolar. 500 milyon metreküp pahalı gazın yükü 27 milyon dolar. Sadece üç kalemin getirdiği toplam yük 524 milyon dolar.

Boru 135, formül 389 milyon dolar

Mavi Akım'ın bir parçası olan **Samsun - Ankara Boru Hattı'nın** fahiş fiyatla yapıldığını yıllardan beri yazıp çiziyorduk. Nihayet Araştırma Komisyonu da bu sonuca vardı. Teferruatını haber sayfalarında göreceğiniz üzere, **Samsun - Ankara Boru Hattı'nın kilometre birim maliyeti**, -kompresör ve ölçüm istasyonu çıktıktan sonra- **723 bin dolar; İmranlı - Kayseri Boru Hattı'nın**ki, **457 bin dolar; İmranlı - Erzurum Boru Hattı'nın birim maliyeti ise 473 bin dolar.**

Ersümer'in mazereti

Bu konular ne zaman açılrsa, Cumhurbaşkanlığı'nın klasik bir cevabı oluyordu: **"Mavi Akım projesi ve ona bağlı olarak Samsun - Ankara Boru Hattı'nın Rusların kararlaştırdığı bir firmaya ihalesiz verilmesi hususu, Meclis'ten geçmiştir. Dolayısıyla sorumluluk Meclis'e aittir."**

Oysa böyle teknik konularda gerçekleri gizlemek ve milletvekillerini aldatmak o kadar kolay ki! Özellikle uluslararası anlaşmalar, Meclis'e onay için geliyor, Dışişleri Komisyonu'ndan geçerken, üzerinde pek durulmuyor.

Boru çapı

Cumhurbaşkanı'nın ait Komisyon zaıbtırları, boru çapı 40 inch iken, 48 inch'e çıkarılan Doğu Beyazıt - Erzurum Boru Hattı'nda dikkat çekici bilgiler ihtiva ediyor.

Soru: Sayın Bakanım, gerek Mesut Yılmaz, gerek Botaş Genel Müdürü Nevzat Arseven, Türkmenistan'dan alınacak gazın Türkiye'ye getirilmesi imkânsızdı dediler. Siz de, biraz önce bu gazın Türkiye'ye intikalinin zorluğundan söz ettiniz ve 2000 yılında Türkmenbaşı'nın, hattın inşaat çalışmalarını durdurduğunu söylediniz. Türkmenistan gazının gelmesi çok zordu veya mümkün değildi. Bu nedenle Mavi Akım'ı bir an evvel uygulamaya geçirmek zorundaydık. Bu tesbite katılıyor musunuz?

Cumhurbaşkanı: Türkiye'nin boru hattının maliyetini karşılaması mümkün değildi. Hafızam beni yanıltmıyorsa 3 küsur milyar dolar.

Soru: Yani bu gazın en azından 2000 yılı-

na kadar geleceği meçhuldü. 2000 yılında ise, artık gelmeyeceği anlaşılıyordu. Çünkü Türkmenbaşı, inşaat çalışmalarını durdurdu. Refahiyol döneminde Doğu Anadolu Hattı diye tabir edilen Doğu Beyazıt Hattı'nı 1998'de, neden 40 inch'ten 48 inch'e çıkarttınız? Doğu Anadolu Hattı'nın 48 inch'e çıkarılmasının mesnedi olarak Türkmenistan gazı gösterilmiştir. Gelmesi mümkün olmayan, çalışmaları devam eden, karşı tarafla herhangi bir bağlantısı yapılmamış olan doğalgaz için, bizim tarafta hattın 48 inch'e çıkarılması nasıl açıklanabilir?

Ersümer: Boru hattının inch'inin arttırıldığı dönemde Türkmenistan ile ilgili çalışmalar var.

Soru: Efendim ortada bir sözleşme var mı? Yani karşı tarafın bu boruyu yapmasına ilişkin bir akıt var mı ki, biz 48 inch'e çıkarıyoruz?

Ersümer: Benden sonraki Sayın Bakan DSP'ri Ziya Aktaş, Mart 1999'da, Türkmenistan ile gaz alım satım anlaşması imzalamış.

Soru: Ama efendim, 1998'de, bu anlaşma imzalanmadan biz hattı 48 inch'e çıkarıyoruz. Ortada henüz bir şey yok.

Sıkıştıran sorular

Halide İncekara: Ya al. ya öde taahhüdümüz varken ve kendi altyapı imkânlarımızı tamamlayıp, doğalgazı tüketicilere gerektiği gibi ulaştıramazken, bir tarafta da, Türkmenistan'dan gelmesi muhtemel bir gaz için altyapı yatırımları gerçekleştiriyoruz.

Azmi Ateş: Hat 40 inch'ten 48 inch'e çıkarılırken, fiyat da 117 milyon dolardan 172.5 milyon dolara çıkarılmıştır. İhaleye verilen diğer hatlara göre, % 30 daha fazla bir bedel ödenmiştir.

Soru: Bu hattın 48 inch'e çıkarılmasının amacıyla ilgili bir iddia da şu: **"Hükümet, İran gazını geciktirerek Mavi Akım'ın uygulamaya girmesini sağlamaya çalıştı."** Yani hem fiyat bakımından bir ölçüsüzlük var, hem İran gazı 2000 yılında geleceken, ancak 2002 yılında geldi.

Ersümer: Bir başka türlü düşünün, eğer Türkmen gazı gelip de boru hattı genişletilmemiş olsaydı, bu sefer biz dönüp Botaş'a, **"Kardeşim bunu görüyordun, anlaşma sağlan-**

mıştı, alım-satım akdi düzenlenmişti; bunu niye yapmadım" diyecektik.

Soru: Tek alternatif boru hattını genişletmek değil. Bir kompresör istasyonu koyarak da, aynı sonuca varmak mümkün.

Ersümer: Türkmen gazı yerine Azeri gazını buradan taşıyabiliriz musunuz? Taşıyabilirseniz, demek yapılan iş yanlış değil.

★★★

Cumhurbaşkanı Ersümer, sadece formül değişikliğinin altına attığı imzadan değil, Samsun - Ankara Boru Hattı'nın ve Doğu Beyazıt - Erzurum Boru Hattı'nın yüksek fiyatından da sorumlu. Doğu Beyazıt - Erzurum Boru Hattı, sırf Türkmen gazı dolayısıyla (vesilesiyle) 1998'de, 48 inch'e çıkarılıyor. Ama o tarihte, henüz Türkmenistan ile bir bağlantı kurulmamış. Türkmenistan ile doğalgaz alım-satım anlaşması Mart 1999'da imzalanıyor. Zaten 2000 yılında da Türkmenbaşı boru hattı inşaatını durduruyor.

Boru hattının 40'dan 48 inch'e çıkarılmasının iki sonucu var:

1) Refahiyol döneminde ihale edilen ve sözleşmesi 117 milyon dolar olarak imzalanan hattı, ihalesiz olarak, pazarlıkla aynı firmaya daha pahalıya verme imkânı. Nitekim sözleşme 172.5 milyon dolardan imzalanmıştır.

2) İran gazını, Doğu ve İç Anadolu'ya taşıyacak olan borunun iki yıl geciktirilmesi, böylece Rus gazına ihtiyacın artması.

Devr-i sabık

Boru hattında **135 milyon dolarlık** vurgun. Bu rakama, dünkü haberimizde yer alan ve büyük kısmı formül değişikliği sebebiyle ortaya çıkan **389 milyon dolarlık** vurgunu da ekleyin: İki kalemden kaynaklanan kayıp **524 milyon dolar.**

Bence, bir an evvel Anayasa'nın 100'üncü maddesi değişmeli ve sorumlu bakan ile başbakanlar Yüce Divan sıfatıyla görev yapan Anayasa Mahkemesi'nde değil, Ceza Daireleri Genel Kurulu'nda yargılanmalı.

Türkiye bir kere **"Devr-i sabık"** yaratırsa, yolsuzluğun kökü kazınmasa dahi, hiç değilse bu pervasızlık ortadan kalkacaktır.